

Grzegorz Stodółka

Sprawozdanie z konferencji "Informacja w świecie cyfrowym"

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 1/1, 42-47

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Grzegorz Stodulka

Sprawozdanie z konferencji *Informacja w świecie cyfrowym*

W dniu 3 marca bieżącego roku w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej odbyła się konferencja pod tytułem „Informacja w świecie cyfrowym”. Konferencja została zorganizowana w ramach XIII Forum Sekcji Bibliotek Szkół Wyższych SBP z okręgu śląskiego. Pracownicy naszej Biblioteki w sile 4 osób także zjawili się w gościnnych progach Biblioteki WSB. Sama konferencja została podzielona na 8 sesji i była moderowana przez panią Marzannę Chmielarską, Dyrektora Biblioteki WSB. Zgromadzeni w auli uczelni uczestnicy spotkania wysłuchali referatów w następujących obszarach tematycznych:

- przestrzeń dla szeroko rozumianej informacji naukowej wynikającej z wolności informacyjnej i technologicznej;
- analiza zjawiska wolnej kultury i jej przejawów w postaci projektów Stowarzyszenia Wikimedia Polska;
- budowanie świadomości informacyjnej w przestrzeni cyfrowej poprzez narzędzia społecznościowej działalności internetowej i wykorzystanie ich w nauce i edukacji;
- warsztat pracy bibliotekarza i naukowca w przestrzeni cyfrowej.

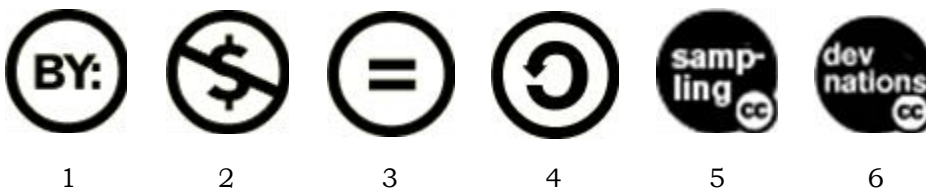
Termin informacja (łac. informatio - wyobrażenie, pojęcie) jest pojęciem o wielu definicjach w różnych dziedzinach naszego życia. Mamy dwa główne punkty widzenia na znaczenie terminu informacja:

- obiektywny, który wywodzi się z fizyki i matematyki, gdzie informacja oznacza pewną własność fizyczną lub strukturalną obiektów;
- subiektywny, czyli taki gdzie informacją jest to, co nasz mózg może przetworzyć i co może zostać wykorzystane.

Informacja w świecie cyfrowym to głównie taka informacja, która istnieje w Internecie. Przede wszystkim charakteryzuje się tym, że dokumenty cyfrowe mogą mieć kilka lokalizacji, kilka wersji oraz mogą być zapisane w różnych formatach. Sama informacja np. w formie dokumentu tekstowego może znajdować się w jednym miejscu Internetu, a drugiego dnia w całości innej lokalizacji sieci lub może też całkowicie zniknąć ze świata cyfrowego.

Konferencja została zainaugurowana przez rektora Wyższej Szkoły Bankowej – prof. Andrzeja Grzywaka. Pierwszy wykład pod tytułem *Rwq-cy nurt informacji* został wygłoszony przez prof. Tomasza Goban-Klasa z Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, który jest znany m.in. z licznych publikacji dotyczących zagadnień społeczeństwa informacyjnego. Profesor w swoim wystąpieniu dokonał podziału mediów na te „dead” (m.in. tabliczki gliniane, woskowe, papirus, fotoplastikon, telegraf, teleks, płyta winylowa), na te, które niebawem wymrą (kaseta audio i wideo, dyskietka czy też płyta CD) i nowe – sieciowe. Została także poruszona kwestia rodzaju form komunikowania, która została ułożona w piramidę. Podstawę piramidy stanowi komunikowanie osobowe. Drugim elementem jest komunikacja zbiorowa. Na samym szczycie znajduje się komunikacja masowa. Media masowe, tzw. rozsiewcze, zostały podzielone na klasyczne (prasa, film, radio oraz telewizja) i sieciowe - reprezentowane przez portale WWW. Wystąpienie zostało uzupełnione projekcją filmu pod tytułem: *Szum informacyjny* z Akademickiej Telewizji Naukowej.

Kolejnym prelegentem był Jakub Szprot z Interdyscyplinarnego Centrum Modelowania Matematycznego Uniwersytetu Warszawskiego. Wykład był zatytułowany *Wolna kultura a wolny dostęp do wiedzy* i był poświęcony historii systemu własności intelektualnej oraz licencji Creative Commons. Licencje CC zostały wypracowane głównie z myślą o wszystkich formach przejawu ludzkiej twórczości, to jest o: stronach internetowych, muzyce, zdjęciach, filmach, literaturze czy materiałach edukacyjnych i artykułach naukowych – przede wszystkim tych rozprowadzanych przez Internet. Licencje CC dzielimy na standardowe (1–4) oraz dodatkowe (5–6).

Rys. 1. Licencje Creative Commons (CC)

1. Uznanie autorstwa (ang. Attribution)

Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać objęty prawem autorskim utwór oraz opracowane na jego podstawie utwory zależne pod warunkiem, że zostanie przywołane nazwisko autora pierwowzoru.

2. Użycie niekomercyjne (ang. Noncommercial)

Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać objęty prawem autorskim utwór oraz opracowane na jego podstawie utwory zależne jedynie dla celów niekomercyjnych.

3. Bez utworów zależnych (ang. No derivative works)

Wolno kopiować, rozprowadzać, przedstawiać i wykonywać utwór jedynie w jego oryginalnej postaci – tworzenie utworów zależnych nie jest dozwolone.

4. Na tych samych warunkach (ang. Share Alike)

Wolno rozprowadzać utwory zależne jedynie na licencji identycznej do tej, na jakiej udostępniono utwór oryginalny.

5. Sampling

Trzy licencje na sampling zezwalają na samplowanie, remiksowanie i przetwarzanie utworu, dla celów zarówno nie- jak i komercyjnych, jednocześnie zabraniając zwielokrotniania utworu w jego oryginalnej postaci oraz używania sampli dla celów reklamowych. Wersja plus licencji zezwala na zwielokrotnianie utworu w całości dla celów niekomercyjnych. Wersja noncommercial plus licencji pozwala na wykorzystywanie dzieła jedynie dla celów niekomercyjnych.

6. Developing Nations

Najnowsza pośród licencji Creative Commons ma na celu “bezpośredni udział w reformie globalnej polityki przepływu informacji” – pozwala na udostępnienie dzieła przy zastrzeżeniu jedynie niektórych praw w krajach rozwijających się, jednocześnie zachowując pełen zakres ochrony prawa autorskiego w krajach rozwiniętych.

Jakub Szprot poruszył także kwestie ruchu Open Access oraz projekt DIR. Ruch Open Access ma za zadanie stworzenie dobra wspólnego w postaci elektronicznej publikacji czasopism typu peer-reviewed oraz zapewnieniu całkowicie darmowego i nieograniczonego dostępu do tego dobra. Projekt DIR czyli Projekt Domena Internetowych Repozytoriów ma na celu gromadzenie, przechowywanie oraz udostępnianie materiałów naukowych. Wszystkie materiały w DIR są udostępniane zgodnie z ideą Open Access – czyli nieodpłatnie, przy zachowaniu praw autorskich.

Autorami kolejnego bloku byli Paweł Drozd oraz Artur Fijałkowski ze Stowarzyszenia Wikimedia Polska. Panowie w swoich wystąpieniach zatytułowanych *Wikipedia i projekty pokrewne, jako próba urzeczywistnienia wolnego dostępu do wiedzy* oraz *Techniczne aspekty Wikipedii* poruszyli techniczne i merytoryczne zagadnienia projektu Wikipedia. Nie pominęli także kwestii związanych z historią powstania Wikipedii. W pierwszym wystąpieniu zadano pytanie: „Czy jest możliwa realizacja wolnego dostępu do wiedzy?” i przedstawiono dwie tendencje: pierwsza mówi, że jest to silne dążenie do posiadania wiedzy, jej poszerzania i dzielenia się nią z innymi. Natomiast druga mówi o ograniczeniu dostępu do wiedzy i wywieraniu wpływu na treści, które przekazuje wiedza. Drugi referat był poświęcony stronie technicznej oraz warsztatowi pracy ludzi związanych z Wikipedią.

Następny referat był prezentacją projektu *Informacja w świecie cyfrowym* i został wygłoszony przez panią Marzannę Chmielarską, która jest Dyrektorem Biblioteki Głównej Wyższej Szkoły Biznesu. Organizatorzy konferencji chcą w ramach tego projektu uporządkować zasoby Internetu poprzez stworzenie repozytorium hiperłączy (<http://informacjacyfrowa.wsb.edu.pl/repository.php5>). W zakładce publikacje znalazły się wszystkie wystąpienia z konferencji. Cała reszta wystąpienia była poświęcona prezentacji strony Biblioteki Głównej WSB.

Agnieszka Koszowska, pracownik Biblioteki Śląskiej w Katowicach zaprezentowała referat pod tytułem *Informacja w społecznościowym Internecie – narzędzia, źródła, twórcy*. Autorka w bardzo obszerny sposób zaprezentowała bogaty zbiór narzędzi Web 2.0 oraz typy serwisów. W ich skład wchodzi: serwisy wiki, blogi, fora dyskusyjne, serwisy społecznościowe, podcasty, mashupy, serwisy typu „digg”, Q&A (pytania i odpowiedzi), wyszukiwarki społeczne, kanały RSS. W podsumowaniu wystąpienia zostały zaprezentowane plusy i minusy Web 2.0 jako źródła informacji. Do plusów zaliczono m.in.: łatwość tworzenia, niski koszt, aktualność informacji, bezstronność (brak filtrów), źródło wiedzy praktycznej opartej na doświadczeniu, źródło wiedzy specjalistycznej (współpraca ekspertów z wielu miejsc na świecie). Natomiast do „ciemnej strony” zaliczono: wandalizm, celową dezinformację, przekłamania, brak obiektywności, spam, śmieci, problem z opisem źródła informacji.

Następny referat został wygłoszony przez panią dr Sabinę Cisek z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego. W prezentacji zatytułowanej: *Nauka 2.0: nowe narzędzia komunikacji naukowej* zostały podjęte zagadnienia zasobów i narzędzi społecznościowego Internetu w kontekście nauki. Na współczesną komunikację naukową szczególny wpływ w Internecie ma ruch Open Access oraz Web 2.0. W skład Open Access wchodzi: archiwa dziedzinowe, repozytoria uczelniane, biblioteki cyfrowe, czasopisma elektroniczne w wolnym

dostępie online, repozytoria materiałów multimedialnych, dedykowane serwisy wyszukiwawcze, katalogi, wykazy archiwów i repozytoriów. Kwestie zagadnienia Web 2.0 pokrywały się z poprzednim wystąpieniem.

Na zakończenie konferencji głos zabrała pani dr Aneta Drabek z Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego i Śląskiej Biblioteki Cyfrowej. W swoim referacie pod tytułem *Warsztat pracy bibliotekarza w przestrzeni cyfrowej* przedstawiła szeroki wachlarz ciekawych miejsc w Internecie, z których można korzystać w codziennej pracy bibliotekarzy. Miejsca te zostały podzielone na: bazy danych, czasopisma elektroniczne oraz biblioteki cyfrowe.

Bazy danych:

- bazy Biblioteki Narodowej:
<http://mak.bn.org.pl/wykaz.htm>
- Nauka Polska:
<http://nauka-polska.pl/>
- Cytbin:
<http://www.bg.us.edu.pl/bazy/cytbin/>
- Bibliografia Geografii Polskiej:
<http://www.cbgios.pan.pl/bazy/bgp/>
- Edukacyjne zasoby Internetu:
<http://www.dbp.wroc.pl/linki/index.php?id=b>
- Polska Bibliografia Literacka:
<http://pbl.ibl.poznan.pl/dostep/>
- Index Translationum:
<http://databases.unesco.org/xtrans/xtra-form.shtml>
- Internetowy System Aktów Prawnych:
<http://isip.sejm.gov.pl/prawo/index.html>
- BazTech:
<http://baztech.icm.edu.pl/>
- Pedagog:
<http://www.bg.uni.opole.pl/dp/pedagog>

Czasopisma elektroniczne:

- Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne:
<http://www.bg.us.edu.pl/bazy/czasopisma/>
- Czasopisma dla bibliotekarzy:
<http://www.bg.us.edu.pl/bazy/czasopisma/>
- Czasopisma dla nauczycieli:
<http://www.bg.us.edu.pl/bazy/czasopisma/>
- DOAJ - Directory of Open Access Journals:
<http://www.doaj.org/>

Biblioteki cyfrowe:

- Śląska Biblioteka Cyfrowa:
<http://www.sbc.org.pl/>
- Federacja Bibliotek Cyfrowych:
<http://fbc.pionier.net.pl/owoc/>

Na zakończenie spotkania wszyscy mieli okazję uczestniczyć w otwartej dyskusji na temat kwestii poruszanych podczas kolejnych wystąpień. To kilkugodzinne sympozjum usystematyzowało naszą wiedzę w zakresie stosowania informacji cyfrowej, poruszania się w świecie cyberprzestrzeni w codziennej pracy bibliotekarza oraz zachęciło do wzbogacania tej wiedzy we własnym zakresie.

Mgr Grzegorz Stodulka jest pracownikiem Sekcji Informacji Naukowej Biblioteki Głównej AWF w Katowicach.